

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ВИЩИЙ ДЕРЖАВНИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД УКРАЇНИ
«БУКОВИНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
УКРАЇНСЬКА СПІЛКА ПСИХОТЕРАПЕВТІВ

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПСИХОТЕРАПІЇ ТА ПСИХОЛОГІЇ

Збірник матеріалів
XXIV науково-практичної конференції
з міжнародною участю

29 червня – 01 липня 2018 року

Чернівці, 2018

УДК 616.89(063)+159.9(063)

АЗ : А 43

Редактори-упорядники: Юрценюк О.С., Карвацька Н.С.

ОРГАНІЗАТОРИ КОНФЕРЕНЦІЇ:

Українська спілка психотерапевтів (Чернівецька філія), кафедра нервових хвороб, психіатрії та медичної психології ім. С. М. Савенка, кафедра психології та філософії, медико-психологічний центр Вищого державного навчального закладу України «Буковинський державний медичний університет»

АЗ:А43 Актуальні питання психотерапії та психології : Збірник матеріалів ХХІV науково-практичної конференції з міжнародною участю (Чернівці, 29 червня – 1 липня 2018). – Чернівці, 2018. – 172 с.

Оргкомітет не несе відповідальності за зміст опублікованих тез.

© Вищий державний навчальний заклад України
«Буковинський державний медичний університет»
© Українська спілка психотерапевтів
© Автори статей, 2018

4. Dayan CM, Panicker V. Hypothyroidism and depression. Eur Thyroid J. 2013;2(3):168–79. doi: 10.1159/000353777

5. Hage MP, Azar ST. The Link between Thyroid Function and Depression. J Thyroid Res [Internet]. 2012[cited 2018 Mar 01];2012:590648. Available from: <https://www.hindawi.com/journals/jtr/2012/590648/> doi: 10.1155/2012/590648

6. Kalra S, Balhara YP. Euthyroid depression: The role of thyroid hormone. Recent Pat Endocr Metab Immune Drug Discov. 2014;8(1):38-41.

ОСОБЛИВОСТІ РОБОТИ ІНТЕРВІЗІЙНОЇ ГРУПИ ПО СКАЙПУ. ПСИХОАНАЛІТИЧНИЙ ПОГЛЯД

Колесник Наталія Володимирівна,

психоаналітичний психотерапевт, арт-психотерапевт, м. Київ

Блажина Ірина Юрївна

blazhina9@gmail.com

лікар-психіатр вищої категорії, консультант психоаналітичного напрямку, асистент кафедри нервових хвороб, психіатрії та медичної психології ВДНЗ «Буковинський державний медичний університет», м. Чернівці

Григор'єва Світлана Вікторівна

психоаналітичний психотерапевт, арт-терапевт, дитячий психотерапевт ЄКПП, PhD, м. Одеса

Іванова Людмила Анатоліївна

клінічний психолог, психоаналітичний психотерапевт, м. Одеса,

Кондира Стефан Володимирович

лікар-психотерапевт психоаналітичного напрямку, гіпнотерапевт директор приватного «Центру психоаналізу та психокорекції»

м. Тереховля, Тернопільської області

Єфімова Антоніна Олександрівна

клінічний психолог, м. Чернівці,

Бежук Юрій Миколайович

психотерапевт, к.мед.н., доцент кафедри психіатрії Івано-

Франківського національного медичного університету

м. Івано-Франківськ

Цей звіт заснований на матеріалах трьохрічної роботи однієї інтерв'язійної групи по скайпу, та доповнений даними з різних

праць, автори яких аналізували завдання, функції, правила та регламент інтервізійних груп, а також особливості організації групового простору в скайпі і можливий вплив цих особливостей на характер взаємодії в групі.

У фаховій літературі, як і в навчальних процесах, інтервізійним групам приділяється мало уваги. А даремно. Інтервізії потрібні психотерапевтам для того, щоб співвідношуючи свою професійну позицію з позицією колег, отримувати і надавати методичну та емоційну підтримку. Інтервізійна група – важлива форма професійної підтримки терапевтів. Особливо цінними інтервізії є в умовах, коли супервізійні зустрічі рідкісні або малодоступні для терапевтів.

Слід зазначити також відмінні властивості інтервізій. Якщо у супервізора головне завдання - розкрити професійний потенціал терапевта, допомогти йому виявити особистий стиль, то в інтервізії – всі учасники рівноправні, кожен відповідає за себе, і, в рівній мірі, за те, що відбувається в групі. Мета інтервізії - підтримка професійної ідентичності кожного учасника, з повагою до кордонів його особистості. Традиційно, в рамках роботи інтервізійної групи, можуть розглядатися наступні завдання: розбір випадку, методичний аналіз теоретичного матеріалу або методики, тренування професійних навичок з обговоренням.

Зустрічі в скайпі, звичайно ж, мають свої переваги: можливість зустрічатися з учасниками з інших міст та країн, значна економія ресурсів – не потрібно витратити час на дорогу та фінанси на організацію зустрічі. Однак є й недоліки: періодично зустрічаються проблеми зі зв'язком і учасник може виключатися не тільки з процесу обговорення, але і з процесу доповіді. Варто також звернути увагу на те, що в групі, яка працює по скайпу, менше місця для неформального спілкування - з одного боку, це уповільнює групову динаміку, з іншого боку, ускладнює проходження динамічних моментів, так як в скайпі простіше уникнути прямої комунікації.

Вибудовуючи формат роботи, група визначає права модератора, котрий стежить за такими важливими процесами як: дотримання часового формату, дотримання контракту, послідовність дій. Обирається модератор, як правило, доповідачем, до представлення випадку. І тоді на нього лягають

функції спостереження за дотриманням рамок часу та змісту, і позначення цих рамок для інших учасників. Особливість інтернет-контенту додає до функцій модератора обов'язок стежити за відновленням в сеансі зв'язку «втрачених» учасників. У той же час кожен учасник групи несе відповідальність за технічне забезпечення своєї участі в сесії і робить все можливе, щоб продовжити роботу яка перервалася. Часто існує домовленість, що при обриві зв'язку учасник передзвонює модератору.

Інтервізійна група має у своєму розпорядженні ресурси часу і уваги колег, і хочемо ми того, чи ні, це предмет конкуренції між учасниками. Часто піднімається тема професійного визнання, не кажучи вже про те, що особистісні особливості і фон життя кожного учасника також впливають на групові процеси. В рамках даної доповіді ми б хотіли представити короткі психоаналітичні роздуми про особливості роботи в скайпі.

Наша психоаналітична інтервізійна група була створена в 2015. У процесі формування до групи приєдналися інші психоаналітики. Працюють сім терапевтів психоаналітичного напрямку, з різних міст України, які отримували освіту в різних проектах, мають психологічну та психіатричну базову освіту, різний стаж психотерапевтичної роботи з клієнтами. Таке різноманіття терапевтичного досвіду, освіти і знань стало основою для всебічного аналітичного розгляду випадків надання психотерапевтичної допомоги. Спільними зусиллями створено толерантний, підтримуючий психотерапевтичний простір. Ми переконалися, що робота з випадком в скайпі є не менш ефективною. Зустрічаючись в інтернет-просторі, ми задовольняємо свої потреби в зміцненні професійної ідентичності, отриманні підтримки і допомоги в роботі – без необхідності оплачувати приміщення чи долати відстані до місця проведення групи. Скайп дає можливість взаємодії і подолання географічної відстані.

В якомусь сенсі інтернет-простір стає перехідним: нейтральним полем досвіду, що дозволяє звільнитися від гніту постійної необхідності співвідносити зовнішню і внутрішню реальність.

Віннікотт відносить до феноменів цієї проміжної сфери досвід гри, творчості, філософію і релігію. Відтак, чому б не глянути на зустрічі в скайпі як на досвід взаємодії в нейтральному просторі (проміжному, потенційному, перехідному)? Здобуваючи властивості перехідного ігрового простору, наша взаємодія в скайпі дає більше наближення до внутрішньої реальності учасників групи, ніж це було би при очній зустрічі. Без страху сепарації ми продовжуємо своє університетське обговорення випадків, і в якомусь сенсі анулюємо «злих вимогливих батьків», які залишили нас без підтримки. Легкість інтернет-контакту надає широке поле для можливості уникання депресивної тривоги і сумнівів. З іншого боку, з часом, при відсутності контакту терапевтів наживо, відбувається розрізнення учасників групи, що може відображатись у більш частих висловлюваннях з приводу втрати зв'язків у пацієнтів, підсиленні реакцій переносу, що створює опір для участі в груповому процесі і може призвести навіть до припинення роботи групи.

У разі, якщо в групі не опрацьоване повторюване переживання травматичної тривоги – воно закриває можливість використання перехідного простору, вбиває символічну активність творчої уяви, замінюючи її тим, що Віннікотт назвав "фантазуванням" (Winnicott, 1971). Через обмеження скайп-сесії ми частково втрачаємо контакт з реальністю своїх партнерів по групі. Що цілком може залучати групу в фантазування в тому сенсі, який має на увазі Томас Огден; який характеризує сферу фантазії як область, позбавлену символічного, оскільки символізм завжди вимагає, за його визначенням, "здатності підтримувати психологічну діалектику" (Ogden, 1986).

У режимі скайп-вистави, в умовах меншої зв'язності - учасники групи можуть переживати замість інтеграції ментальних процесів - дезінтеграцію, і легше «розвтілюватися» в уявленні часткового «помилкового Я», ніж це відбувається під час очних зустрічей групи.

У зв'язку зі зменшенням емоційного контакту між учасниками процесу, на перший план виступають переживання пацієнта і терапевта. Більш чітко відслідковується розподіл між

учасниками аналітичного процесу внутрішніх об'єктів клієнта, і в групі можуть звучати полярні, протилежні висловлювання та емоційні реакції, які дають можливість практично бачити стосунок між клієнтом та його рідними.

Доволі інформативним є аналіз того, як відбувається кожна окрема сесія. Складається враження, що інтернет реагує на історію пацієнта) Так, при представленні випадків більш уражених пацієнтів відбувається фрагментація: переривання інтернет-зв'язку, раптом, хтось з учасників не може доєднатись до групи або зникає, у більшості випадків це відображається і у переживаннях пацієнта, його стосунку з сім'єю.

З небезпек інтернет-спілкування очевидна також можливість застрягати в безконфліктному позитивному перенесенні. Існує ризик ідеальної прив'язаності до групи, ніби вона стає нашою внутрішньою частиною. І ми боїмося з нею зустрічатися, тому що тоді можемо відокремитися від групи. Ми залежні від неї і боїмося власних негативних почуттів, як ніби зустрівшись, випробуємо їх і зруйнуємо себе. Тоді з'являється опір представляти нашу роботу на супервізії, обговорювати негативні переживання, робити доповідь на конференції. Хочеться залишити все як є і тримати ідеалізацію, ніякої конфронтації з реальністю.

Вашій увазі були представлені теоретичні нариси про складнощі, які ми переживали, і змогли подолати за допомогою динамічних зустрічей і супервізій. Наостанок слід додати, що чіткі рамки роботи групи, встановлений і дотриманий сеттінг, ясна модальність і загальна теоретична база – дозволяють інтервізійній групі безпечно працювати в будь-якому просторі, в тому числі і за допомогою інтернет-зв'язку.